

100 ล้านแล้ว กับ 2 ปีของการระบาดของโรคโควิด 19

วารสารวิชาการสาธารณสุขได้พิมพ์เผยแพร่มาครบ 30 ปีแล้ว ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ จนกลายเป็นวารสารที่ได้มาตรฐานฉบับหนึ่งของประเทศไทย และในระยะกว่า 10 ปีที่ผ่านมา รองศาสตราจารย์อรุณ จิรวินน์กุล ได้อนุเคราะห์ให้ความรู้เกี่ยวกับสถิติในทุกฉบับผ่านทางคอลัมน์ “มุมสถิติ” สำหรับฉบับนี้ จะเป็นฉบับสุดท้ายที่มีคอลัมน์ “มุมสถิติ” มาแนะนำเสนอ จึงขอขอบคุณท่าน รศ. อรุณฯ เป็นอย่างสูง ในนามของสำนักวิชาการสาธารณสุข และเป็นที่น่ายินดีว่า ท่านยังคงรับหน้าที่อยู่ในกองบรรณาธิการของวารสารฯ

ข่าวคราวทางสาธารณสุขในปัจจุบันยังคงเป็นเรื่องของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 ซึ่งได้กลายเป็นปัญหาทางสาธารณสุขของโลกมาครบ 2 ปี เมื่อตอนที่โรคเริ่มระบาดใหม่ๆ เดือนมกราคม พ.ศ. 2563 นักวิชาการต่างก็คาดกันว่า โรคนี้ น่าจะสงบลงภายใน 6 เดือนเหมือนกับโรคซาร์ส (SARS) ที่ระบาดในช่วงปี พ.ศ. 2546 ซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัสชนิดเดียวกันและถูกกำจัดไปภายในระยะเวลา 3-4 เดือนหลังเริ่มระบาดออกจากแหล่งต้นตอ คือ ประเทศจีน ความแตกต่างก็คือ ถึงตอนนี้ หลังจากระบาดมา 2 ปี โรคโควิด 19 ก็ยังไม่มีความหวังว่าจะสงบลง ผู้เชี่ยวชาญที่ต่างก็คาดว่า โรคจะสงบใน 6 เดือน 1 ปี หรือ 2 ปี ก็ล้วน “หน้าแตก” เพราะเชื้อโรคไม่เพียงแต่จะหมดไป กลับกลายเป็นตัวใหม่ๆ ที่แพร่ระบาดง่ายกว่าเดิม เริ่มจากสายพันธุ์อัลฟา แล้วก็เบต้า แกมมา เดลต้า มาจนถึงโอมิครอนในปัจจุบัน

ตลอด 2 ปีที่ผ่านมา โรคโควิด 19 ได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ อย่างที่ไม่มีโรคติดเชื้อตัวใดทำได้ถึงระดับนี้ในรอบ 100 ปี จนถึงวันนี้ ยังไม่มีใครบอกได้ว่า การระบาดจะสิ้นสุดเมื่อใด เพราะตอนนี้มีรายงานการเกิดคลื่นลูกใหม่ๆ ในหลาย ๆ ประเทศจากเชื้อโควิด 19 สายพันธุ์โอมิครอนกันอย่างถ้วนหน้า สภาพที่เคยทำท่าว่าจะฟื้นตัวก็เปลี่ยนกลับมาเป็นมาตรการคุมเข้มแล้วในหลายพื้นที่

สำหรับประเทศไทย ตอนเกิดคลื่นลูกแรกในช่วงมกราคม-พฤษภาคม 2563 รัฐบาลสามารถคุมสถานการณ์ได้ดีโดยใช้มาตรการทางการแพทย์ การแพทย์ และทางสังคมที่ไม่ต้องพึ่งวัคซีน แต่พอเกิดคลื่นลูกที่ 2 และ 3 ก็พบว่า มาตรการที่เคยได้ผลกลับคุมไม่อยู่ จึงต้องเร่งรีบใช้วัคซีนมาเป็นเครื่องมือ และตั้งเป้าไว้ว่าจะสามารถควบคุมโรคได้หากสามารถทำให้เกิดภูมิคุ้มกันหมู่ หรือ herd immunity ก็คือสามารถครอบคลุมประชากรได้ถึงร้อยละ 70 ของประชากร หรือประมาณ 50 ล้านคน ซึ่งถ้าต้องฉีดคนละ 2 เข็ม ก็คือต้องฉีดให้ได้ 100 ล้านเข็ม!

แม้ว่าจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนวัคซีนในระดับโลก และปัญหาด้านคุณภาพของวัคซีน แต่ประเทศไทยก็สามารถจัดหาวัคซีนคุณภาพมาใช้ได้ตามเป้าหมาย แถมยังมีการคิดค้นสูตรการฉีดทั้งแบบตรงแบบไขว้มาใช้ จนถึงวันนี้ กระทรวงสาธารณสุขประกาศออกมาแล้วว่า สามารถฉีดวัคซีนให้ประชาชนไปครบ 100 ล้านเข็มไปแล้วในหลายวันที่ผ่านมา และยังคงทยอยฉีดต่อไปเรื่อยๆ เพราะดูเหมือนว่า วัคซีนคนละ 2 เข็มอาจไม่เพียงพอใน

การป้องกันเชื้อพันธุ์ใหม่ๆที่กำลังทยอยตามกันออกมาถึงตอนนี้ ประเทศไทยมีผู้ฉีดวัคซีน 1 เข็มกว่า 50 ล้านคน คนละ 2 เข็มกว่า 45 ล้านคน และ 3 เข็มกว่า 7 ล้านคน แต่ดูเหมือนว่ายังเกิดผู้ติดเชื้อรายใหม่วันละประมาณ 3 พันคน รวมทั้งแต่เริ่มการระบาดคือ 2 ล้าน 2 แสนคน และผู้เสียชีวิตกว่า 2 หมื่น 1 พันคน หลายฝ่ายต่างเกรงกันว่า หลังเทศกาลวันหยุดปีใหม่ ตัวเลขผู้ติดเชื้อจะกระโดดสูงขึ้นอีก อันเป็นผลมาจากการลดการ์ดลงในช่วงพบปะสังสรรค์วันปีใหม่ และการเริ่มระบาดของเชื้อโอมิครอนที่พบแล้วในหลายจังหวัด ประกอบกับการพบการติดเชื้อในเด็ก ซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของวัคซีน ทำให้สถานการณ์โรคยังอยู่ในภาวะที่ไม่น่าไว้วางใจ

ปัญหาเฉพาะหน้าในการควบคุมโรคโควิด19 ยังคงมีอีกมาก ทั้งเรื่องของความไม่แน่นอนเกี่ยวกับความ-

รุนแรงของเชื้อโอมิครอน ประสิทธิภาพของวัคซีนต่อเชื้อสายพันธุ์ใหม่ สูตรการให้วัคซีนที่ได้ผลดีที่สุด ความเสี่ยงจากการเปิดประเทศ ความเสี่ยงจากการป้องกันเด็กในสถานศึกษา และอื่นๆ อีกมากมาย และถึงตอนนี้ ยังบอกไม่ได้ว่า ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จะสิ้นสุดลงเมื่อใด

ที่สรุปได้แน่ๆ คือ ทุกฝ่ายยังต้องทำกันอย่างเข้มข้นต่อไป ภาครัฐยังคงต้องเดินหน้าป้องกันอย่างเต็มที่ และประชาชนทั่วไปก็ต้องเพิ่มความระมัดระวัง การ์ดต้องไม่ตก เพราะการระบาดอย่างรุนแรงอาจเกิดขึ้นได้ทุกขณะ เหมือนกับที่พบแล้วในหลายประเทศทางตะวันตกในช่วงนี้

นพ. วิวัฒน์ โรจนพิทยากร
บรรณาธิการ